

Asia: VN/1258/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi sekä sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamisesta

1. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain lukua 7 Palkkatuki koskevat kysymykset

1 § Palkkatuki (sis. palkkatuen määritelmän)

- **Lisättäisiin palkkatuen tarkoitukseen vammaisten ja pitkäaikaissairaiden sekä 60 vuotta täyttäneiden pitkäaikaistyöttömien työn saannin ja työelämään osallisuuden lisääminen.**

Osatyökykyisten työllistämiseksi ei vaadita ensimmäisen palkkatukihakemuksen yhteydessä lääkärinlausuntoa; lausunto vaaditaan vasta mahdollisen jatkohakemuksen yhteydessä 60 vuotta täyttäneiden pitkäaikaistyöttömyyden määritelmä väljenee niin, että 12 kk:n työttömyyden ei tarvitse olla yhdenjaksoista eikä lyhyet katkot työttömyydessä muodostu työllistymisen esteeksi.

Esitetyt muutokset helpottaisivat osatyökykyisten sekä 60 vuotta täyttäneiden työllistämistä ja esitetty muutos on kannatettava.

2 § Palkkatuen yleiset edellytykset

- **Rajattaisiin palkkatuetun työn kohderyhmää**

Esityksen mukaan palkkatuki kohdennetaan aiempaa täsmällisemmin heikoimmassa työmarkkina- asemassa olevien työllistämiseen ja tältä osin esitys on kannatettavaa. Uudistuksella tavoitellaan palkkatuen käytön lisäämistä yksinkertaistamalla säädöksiä. Lakiehdotuksella palkkatuen käyttö rajattaisiin alle 25-vuotiaille, yli 50-vuotiaille, vailla toisen asteen tutkintoa oleville, kotoutujille sekä vähintään puoli vuotta työttömänä olleille. Tuen hakijan voi olla vaikea hahmottaa, kuuluuko työllistettävä henkilö näihin kohderyhmiin.

15-18-vuotiaiden palkkatuella työllistämisen kriteerejä suhteessa oppivelvollisuuteen tulee myös tarkentaa.

3 § Työnantajaan liittyvät palkkatuen edellytykset

- **Työnantajiin lisättäisiin hyvinvointialue ja poistettaisiin luonnollinen henkilö, joka ei harjoita taloudellista toimintaa (kotitalous)**
- **Tuotannollisista tai taloudellisista syistä viimeisten 12 kuukauden aikana irtisanoneelle työnantajalle tuki voitaisiin myöntää, jos tämä on ottanut saman määrän henkilöitä työhön irtisanomisen jälkeen**
- **Palkkatukea ei myönnettäisi uudestaan työnantajalle saman henkilön palkkaamiseen poikkeuksena vamman tai sairauden perusteella, oppisopimuskoulutukseen tai 60 vuotta täyttäneen pitkäaikaistyöttömän työllistämiseen myönnetty tuki tietyin edellytyksin**

Hyvinvointialueen lisääminen työnantajiin on perusteltua samoin kuin luonnollisen henkilön poistaminen työnantajista. Hyvinvointialueen palkkatukipäätökset tulee kokeilukuntien tehtäväksi, kun vastaaviin tehtäviin kunnissa päätökset tehtiin TE-toimistossa. Muutos lisää kokeilukunnissa tehtävän työn määrää.

Tuotannollisista tai taloudellisista syistä viimeisten 12 kuukauden aikana irtisanoneelle työnantajalle tuki voitaisiin myöntää, jos tämä on ottanut saman määrän henkilöitä työhön irtisanomisen jälkeen. Kyseisen säännöksen noudattamisen valvonta kuuluisi työsuojeluviranomaisille. Esitetty muutos olisi yhteneväinen työsuopimuslainsäädännön kanssa, ja on kannatettava ja perusteltu.

Palkkatukea ei myönnettäisi uudestaan työnantajalle saman henkilön palkkaamiseen poikkeuksena vamman tai sairauden perusteella oppisopimuskoulutukseen tai 60 vuotta täyttäneen pitkäaikaistyöttömän työllistämiseen myönnetty tuki tietyin edellytyksin. Esitys karsii palkkatukityöllistämisen väärinkäytön riskiä ja on siltä osin perusteltua.

Esitystä olisi kuitenkin syytä kohtuullistaa niin, että samalla työnantajalle työllistäminen eri tehtäviin olisi mahdollista esim. tietyn määräajan jälkeen. Työmarkkinatilanne eri alueilla ja eri suhdannetilanteissa vaihtelee ja pahimmillaan palkkatuella työllistyminen voi tyrehtyä ja pitkäaikaistyöttömyys lisääntyä, jos työnantajalla ei olisi mahdollisuutta toistamiseen samaa työntekijää palkkatuella työllistää.

5 § Palkkatuella katettavat palkkakustannukset

- **Työnantajan sivukuluja ja lomarahaa ei jatkossa luettaisi palkkatuella katettaviin kustannuksiin**

o **Muita tarkennuksia tukikelpoisten kustannusten määritelmään**

Esitetty muutos on perusteltavissa palkkatuen hakemisen, päätöksenteon ja maksatuksen sujuvoittamisen kannalta. Palkkatuen hakemista ja päätöksentekoa on hidastanut sivukulujen ja lomarahojen määrittelyyn liittyvät epäselvyydet. Esitetyt muutokset yksinkertaistavat ja selkeyttävät palkkatukikokonaisuuden byrokratiaa.

Esitetyn muutoksen haittapuolena on se, että palkkatuetusta työllistämisestä aiheutuvat kustannukset työnantajalle voivat nousta nykyistä korkeammaksi erityisesti suhteessa niihin työnhakijoihin, joiden palkkatukiprosentti pysyy ennallaan. Tämä voi vähentää palkkatukityöllistämisen volyymia ja toisaalta nostaa mm. kuntien velvoitetyöllistämisen kustannuksia.

6 § Palkkatuen määrä ja kesto

- o **Tuen määrä olisi työttömyyden kestosta riippumatta 50 % palkkakustannuksista**
- o **Tuen kesto 5 tai 10 kuukautta, kuitenkin enintään työsuhteen pituinen**
- o **Palkkatuki voitaisiin myöntää uudelleen toiselle työnantajalle heti edellisen palkkatukijakson päätyttyä, jos henkilö kuuluisi edelleen palkkatuen kohderyhmään ja tuen myöntäminen olisi tarkoituksenmukaista**

Vakioitu 50 %:n palkkatuki työttömyyden keston/osaamisen puutteen perusteella myönnettävälle palkkatuelle selkeyttää palkkatukityöllistämistä ja helpottaa ennakointia verrattuna nykyiseen porrastettuun malliin (30, 40 tai 50 %). Esitetty muutos on kannatettava.

Tukiaikojen lyhentyminen ei ole merkittävä työnantajan kannalta. Palkkatuella työllistetyn työssäoloehto ei 5 kk:n kestoisen työsuhte täytä. Tämä saattaa näyttäytyä negatiivisena muutoksena, mutta toisaalta voi aktivoida työnhakijaa hakemaan työtä niin palkkatuella kuin ilman sitä myös työsuhteen aikana.

Hallituksen esityksen mukaisesti palkkatukea voitaisiin myöntää uudelleen toiselle työnantajalle heti edellisen palkkatukijakson päätyttyä, mikäli tuen saamisen edellytykset edelleen täytyvät. Tämä on kannatettavaa ja mahdollistaa tuetun työstä työhön -siirtymisen

7 § Palkkatuki alentuneesti työkykyisen palkkaamiseen

- o **Tuen määrä olisi 70 prosenttia palkkakustannuksista**

- **Tuki myönnettäisiin 10 kuukauden ajaksi sillä perusteella, että vamma tai sairaus vaikeuttaa huomattavasti sopivan työn saamista**
- **Tukea voitaisiin jatkaa samalla työnantajalla tietyin edellytyksin enintään 24 kuukauden jaksoissa.**

Tukiprosentin nosto on perusteltua ja kannatettavaa alentuneesti työkykyisten työllistymisen edistämiseksi.

Ensimmäiseen palkkatukihakemukseen (10 kk) ei edellytetä lääkärinlausuntoa, mikä helpottaa niin palkkatuen hakemista kuin päätöksentekoa ja on kannatettavaa.

Jatkotyöllistämisen edellytyksenä on, että tuella palkatun työ- ja toimintakyvystä on annettu lääkärintodistus edellisen palkkatukijakson aikana ja että työnantaja on toteuttanut työterveyshuollon suosittelemat kohtuulliset mukauttamistoimet. Nämä vaatimukset olisi käytävä ilmi palkkatukipäätöksestä niin, että työnantajalla ja työllistettävällä olisi selkeät toimintaohjeet mahdollisen jatkotyöllistämisen varalta. Uudistus on kannatettava, joskin edellyttää terveydenhuollon riittäviä resursseja lääkärinlausuntojen ja työterveyshuollon mukautustoimien toteuttamiseksi.

8 § 100 prosentin palkkatuki

- **Tuki myönnettäisiin 10 kuukaudeksi. Tukikelpoisia palkkakustannuksia korotettaisiin kertoimella 1,23 työnantajan sivukulujen kattamiseksi laskennallisesti.**
- **100 prosentin palkkatuki olisi mahdollinen kaikille yhdistyksille, säätiöille ja rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille**
- **Jos työnantajan toiminnalla on työ- ja elinkeinotoimiston arvion mukaan vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, 100 prosentin palkkatuki myönnettäisiin de minimis -tukena. Muussa tapauksessa tuki olisi EU:n valtioneuvoston ulkopuolista tukea. Arvioinnin kriteereistä säädettäisiin erikseen valtioneuvoston asetuksella.**

Tukiaika vastaa muita muutoksia, joten linjassa niiden kanssa. Myöskin tuen perusteena oleva bruttopalkka kerrottuna 1,23 kertoimella keventää byrokratiaa, koska sivukuluja ei tarvitsisi erikseen huomioida.

Tällä voi olla palkkatuen käyttöä lisäävä vaikutus ainakin pienemmissä yhdistyksissä, mutta isompiin toimijoihin de minimis -tuen rajoitukset vaikuttavat negatiivisesti.

Tähän tulisi saada selkeämpi kirjaus, miten tätä arvioidaan. Nykyinen elinkeinotoiminnan arviointi on työlästä ja monimutkaista.

Vaikka kauppavaikutuksen arvioinnin kriteereistä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella ja kriteerit pohjautuisivat kauppavaikutusta koskevaan oikeuskäytäntöön. Tuen myöntäjälle tarvittaisiin selvät ohjeet, miten ja millä tekijöillä toimintaa arvioidaan.

10 § Palkkatuki oppisopimuskoulutukseen

- **Palkkatuen määrä oppisopimuskoulutuksessa olisi 50 % ja pysyisi samana koko koulutuksen keston ajan**
- **Palkkatukea myönnettäessä tuki olisi mitoitettava koko sille ajalle, jonka työ- ja elinkeinotoimisto arvioi tarkoituksenmukaiseksi.**
- **Tukea voitaisiin jatkaa, jos henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukainen oppisopimuskoulutuksen kesto muuttuu koulutuksen aikana**

Merkittävällä osalla työnhakijoista on osaamisen puutteita; ammatillista tutkintoa ei ole lainkaan, opinnot on jääneet kesken, koulutus ja osaaminen on vanhentunut jne. Oppisopimuskoulutus on yksi vaikuttavimmista työllistymisen toimista ja oppisopimuskoulutuksella voidaan yhdistää työnantajan ja työnhakijan palvelutarpeet. Esitetyt muutokset yksinkertaistava palkkatukiprosessia niin hakijan kuin päättäjän näkökulmasta ja voi lisätä myös oppisopimussuhteiden syntymistä. Muutokset ovat kannatettavia.

Oppivelvollisuusikäisten suhde palkkatuella toteutettavaan oppisopimukseen on kuitenkin syytä tarkentaa.

Poissaolojen ja sairastelujen vaikutus samoin kuin oppimisen vaikeudet palkkatuettuun oppisopimuskoulutukseen tulee tarkentaa säädöstekstiin.

11 § Tuella palkatun siirtäminen

- **Edelleen siirtämisestä tehtäisiin erillinen päätös ja säädettäisiin edellytykset edelleen siirtämiselle**

Muutos on kannatettava, vaikka se lisää jonkin verran byrokratiaa niin käyttäjäyrityksen kuin päätöksentekijän kannalta. Esitetty muutos lisää kuitenkin myös järjestelmän avoimuutta ja vähentää väärinkäytösten mahdollisuutta ja siksi muutos on kannatettava.

2. Huomioita lukuun 7a 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuki

Huomioita 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuesta (luku 7a, uusi luku)

- **Tuki on uusi**
- **Tuki myönnettäisiin ilman tarkoituksenmukaisuusharkintaa, jos laissa säädetyt edellytykset täyttyvät.**
- **Tukea maksettaisiin 70 prosenttia tukikelpoisista palkkakustannuksista 10 kuukaudelta, kuitenkin enintään työsuhteen keston ajalta.**
- **Tukikelpoisina kustannuksina pidettäisiin samoja palkkakustannuksia kuin palkkatuetussa työssä.**

Ehdotus 55-vuotta täyttäneiden työllistämistueksi on kannatettava.

Yli 55-vuotiaiden työllistämistuen ja kuntien velvoitetyöllistämisen tukiprosentti olisi syytä yhdenmukaistaa niin, että velvoitetyöllistämisen piiriin kuuluvien tukiprosentti nostettaisiin 70 %:iin. Velvoitetyöllistäminen on kuntien lakisääteinen tehtävä ja siitä aiheutuvat kustannukset tulee kasvamaan, kun sivukuluja ei esityksen enää katettaisi palkkatuella.

3. Huomiot elinkeinotoiminnan käsitteen muutoksiin

Huomiot elinkeinotoiminnan käsitteen muutoksiin

- **Työvoimakoulutuksen yhteishankinta (5 luku 7§) ja työolosuhteiden järjestelytuki (10 luku 3§)**
- **Työllisyyspoliittinen-avustus (säädetäisiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetulla asetuksella)**
- **Työsopimuslain 13 luvun 6 §:n 2 momentin 2 kohdan muuttaminen**

Elinkeinotoiminnan käsitteen korvaaminen taloudellisen toiminnan käsitteellä perusteltuna EU:n valtioneuvoston näkökulmasta.

Taloudellisen toiminnan arvioinnin määrittelyä on tarpeen tarkentaa.

4. Huomiot sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamiseen

Huomiot sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamiseen

Ehdotus on kannatettava.

5. Huomiot julkisesta työvoima- ja yrityspalvelulaista annetun lain muihin lukuihin ehdotettuihin muutoksiin tai esitysluonnoksen liitelakeihin

Kommentit julkisesta työvoima- ja yrityspalvelulaista annetun lain lukuihin 1, 2, 3, 11, 12, 13 ja 14, 7 luvun 4, 9 ja 12-15 §:iin ehdotettuihin muutoksiin tai esitysluonnoksen liitelakeihin

- o **Mainittuihin lukuihin ja lakeihin on tehty vähäisiä tai teknisiä muutoksia.**

Julkisen työvoima- ja yrityspalvelulain mukaan työvoimaviranomaisella ei ole oikeutta luovuttaa työnantajalle tietoa työnhakijan palkkatukiprosentista ei palkkatuen kestosta. JTYP-lain 13 luvun 6 §:n 2 momenttiin esitetään tältä osin muutos.

6. Yleiset huomiot

Yleiset huomiot:

- a. Huomiot ehdotetun sääntelyn suhteesta hyvään hallintoon ja perustuslakiin**
- b. Huomiot esitysluonnoksen vaikutusarvioinnista**
- c. Muuta kommentoitavaa**

- a) Ehdotuksen tavoitteena on palkkatukijärjestelmän yksinkertaistaminen ja palkkatuen käytön lisääminen. Ehdotus sisältää byrokratiaa keventäviä uudistuksia, mutta ei niitä kaikin osin poista.
- b) Vaikutusten arviot palkkatuen kysyntään sisältävät ison hajonnan riskin. Palkkatuen kysynnän lisääminen on mahdollista ja sitä voi edistää näkyvällä tiedottamisella.
- c) Palkkatukipäätöksenprosessi kevenee ja nopeutuu.

Korhonen Mirva
Jyväskylän kaupunki